THE ISRAELITE PRESS of Western Canada. The only Jewish Newspaper

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA

Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones 55 409—52 213
Winnipeg, Manitoba

דער מאניטאָבער בודזשעט

עס איז נאָך ניט געווען קיין רעגירונג, וואָס זאָל דערפינדן אזא סארט שטייער, וואָס דער עולם זאָל ליב האָבן צו צאָלן, ווי א רעגירונג זאָל ניט מאניפולירן מיט די שטייערן, מוז זי אָנטרעטן אויף אימעצנס פוס און ארויסרופן אומצופרידנהייט אין געוויסע קרייזן.

אָבער שטייערן מוז דאָך א רעגירונג האָבן, כדי צו האָבן מיט וואָס אָנצופירן די באַלעבאַטישקייט פון דער מיזוכה. דאָס זאַמלען פון די שטייערן און זייער אויסגאַבע איז, איינגנטלאך, די וויכטיקסטע פונקציע פון א רעגירונג.

די אויפגאַבע פון א פראָגרעסיווער רעגירונג דארף אָבער זיין ארויפצולייגן די שטייערן אזוי, אז די וואָס קאָנען טראָגן א שווערערע לאסט זאָלן בייטראָגן דעם גרעסטן חלק, און אז די ארימערע באַפעלקערונג זאָל טראָגן א קלענערע יאָך פון שטייערן.

פון דעם דאָזיקן שטאַנדפונקט איז דאָ וויניק וואָס אויסצוזעצן קעגן מר. ברעקענס בודזשעט פאר דעם קומענדיקן יאָר, כאָטש די וועלכע די נייע שטייערן באַרירן באַזונדערס, זוען זיכער אויסדריקן זייער אומצופרידנהייט.

די רעגירונג איז געווען געצוואונגען צו שניידן אויף האלב דעם לאנד שטייער ארויפגעלייגט לעצטן יאָר אויף די מוניציפאַליטעטן. דער דאָזיקער שטייער האָט ארויסגערופן גרויס אומצופרידנהייט: די מוניציפאַליטעטן פארוואַלטונגען האָבן געגוג שהעריקייטן איינצומאַנען זייערע אייגענע שטייערן, און דאָ האָבן זיי אָפט געמוזט מאַנען אויך פאר דער פראָווינציעלער רעגירונג א היכשן שטייער, וואָס האָט זיך געלייגט גאַנץ שווער אויפ'ן שטייער־צאָלער. די רעגירונג האָט געמוזט איינגיין אויף א פשרה צוליב די שטארקע פראָטעסטן פון די מוניציפאַליטעט פארוואַלטונגען, און שניידן דעם שטייער אויף דער העלפט, וואָס האָט אגב נאָך ניט צופרידנגעשטעלט די מוניציפאַליטעטן.

דאָס האָט געמיינט א באַדייטנדיקער פארלוסט פון הכנסה פאר דער פראָווינציעלער רעגירונג, בעת אירע הוצאות זיינען געוואַקסן. זי האָט געמוזט געפינען א נייעם קוואַל פון הכנסה, און דאָס האָט געמיינט נייע שטייערן ערגעץ אנדערשוואו.

דער וויכטיקסטער פון די נייע שטייערן, וואָס וועט דער רעגירונג אריינברייגען ארום א האַלבן מיליאָן דאָלאר ספּעציעלע הכנסה, איז דער צוגאַב פון צוויי סענט אויפ'ן גאַזאָלין שטייער, — וואָס ברייגט דעם דאָזיקן שטייער צו פינף סענט א גאַלאָן.

די אוטאָמאָביל טרייבער, — און זיי ציילן איצט מסתמא ארום אכציק טויזנט אין מאַניטאָבא, — וועלן גאַנץ גוט פילן דעם דאָזיקן שטייער. אָבער פאַרט איז דער דאָזיקער שטייער, אין גרונט געגומען, א ישר'דיקער. ער באַצאָלט פאר'ן אויסלייגן און רעמאָנטירן די וועגן, וועלכע זיינען הויפּטזאַכלאך נויטיק און ווערן געברויכט פונ'ם אוטאָמאָביל טרייבער. וואָס מער ער באַצאָלט זיך מיט די וועגן, אלץ מער גאַזאָלין פארברויכט ער, און באַצאָלט אזוי פאר די וועגן וואָס ער נוצט אויס.

דער אוטאָמאָביל איז מער ניט קיין לוקסוס ארטיקל, און ער ווערט א נויטווענדיקייט אפילו פאר דער פאַמיליע מיט קלענערע מיטלען. דערפאר אָבער נוצט די ווייניקער פארמעגלאכע פאַמיליע דעם לייכטערן אוטאָמאָביל. וואָס פארברויכט ווייניקער גאַזאָלין, און טראָגט טאקע ניט אזוי אויס די וועגן, — און אזא געברויכער וועט ניט אזוי פילן די לאסט פון דעם שטייער.

נאַטירלאך, מוז מען אפילו אין דעם פאל פון א ישר'דיקן שטייער זיין זייער פארזיכטיק ניט צו גיין צו ווייט, אז דער ארטיקל זאָל ניט ווערן ניט־צוגענגלאך צום געברויכער. 5 סענט אויפן גאַלאָן גאַזאָלין, מוז מען זאָגן, איז א גאַנץ שווערער שטייער. און דארף באַטראַכט ווערן ווי דער לעצטער. הינטער וועלכן ס'איז שוין ריזיקאַליש צו גיין. אגב איז דער פינף־סענט שטייער שוין אָנגענומען אין אייניקע קאַנאַדער פראָווינצן און אין אייניקע אמעריקאַנער שטאַטן.

די פארגרעסערטע שטייערן אויף קאָרפּאָראַציעס, דער נייער שטייער אויף ביר פלעשלאך סערוויירס אין די ביר פארלאָרס און דער פארגרעסערטער אייגבאַן שטייער וועלן ווייניק באַווירקן דעם דורכשניטלאכן שטייער־צאָלער, סיידן אויף אן אומדירעקטן אופן.

דאָס איז אויף וויפל ס'איז שייך די נייע שטייערן, וועלכע זיינען, אונטער די אומשטענדן, געווען אומפאַרמיידלאך. אן אנדער פראגע איז, אויב די הוצאות פון דער רעגירונג האָבן טאקע געדאַרפט אזוי וואַקסן און אויב עס זיינען דאָ געווען באַרעכטיקונגען פאר גרעסערונג פונ'ם רעגירונגס בודזשעט.

די דאָזיקע פראגע וועט פארהאנדלט ווערן אין פארלויף פון די בודזשעט דעבאַטעס אין דער לעגיסלאַטור. די פירער פון דער אָפּאָזיציע וועלן מסתמא ניט פארפעלן אָנצוצייגן אויף דאָס וואָס זיי וועלן באַטראַכטן ווי די שוואַכע פונקטן פון דער פינאַנציעלער פּאָליטיק פון דער רעגירונג.

די סי. פּי. אר. פלענער

ווען מען וויל וויסן וואָס זיינען די אויסזיכטן פון א געוויסן געגנט אָדער פונ'ם באַנצן לאנד בכלל, דאַן איז כדאי צוקוקן זיך צו די אקטיוויטעטן פון די אייזנבאַנען אין דעם באַטרעפנדיקן געגנט אָדער אין לאנד: די אייזנבאַן קאָמפּאַניס האָבן א שטארקן חוש פאר דער ווירקלאַכקייט, און די סי. פּי. אר. באַזונדערס לאָזט זיך ניט אויף קיין ריזיקאַלישע אוונטיורעס.

און אויב דער פּרעזידענט פון דער סי. פּי. אר., מר. ביטי, אנאָנסירט איצט אז די קאָמפּאַני וועט דאָס יאָר אויסגעבן נייע פּופּציק מיליאָן דאָלאר אויף נייע איינריכטונגען און נייע צווייג לייניעס, קאָן מען זיין גאַנץ זיכער, אז זי מאַכט דאָ ניט קיין ריזיקאַלישע אונטערנעמונגען, — נאָר זי באַזירט איר אייגענע אנטוויקלונג אויף דעם נאַטירלאכן וואוקס און אנטוויקלונג פונ'ם לאנד.

די סי. פּי. אר. האָט זיך ניט אָפּגעשראָקן פאר דער געדריקטער שטימונג אין לאנד. און איז גרייט צו מאַכן איצט נייע גרויסע אינוועסטמענטס. דאָס ווייזט, אז זי גלויבט אז דער איצטיקער קריזיס איז א פארבייגייענדיקע דערשיינונג, וואָס וועט ניט אָפּשטעלן דעם פּראָגרעס פון לאנד.

פאר אונז, מערב קאַנאַדער, איז פון באַזונדער באַדייטונג, וואָס אין די אָנגעצייכנטע פלענער פון דער סי. פּי. אר. פאר דעם לוי־פּנדיקן יאָר פאר־נעמט די וועסט דעם אָנגעזעענסטן פּלאַץ אויף וויפל ס'איז שייך לאָקאַלע אויסברייטערונגען. דאָס דערוויזט, אז די קאָמפּאַני איז באַזונדערס איבער־צייגט אין דער אומפאַרטיידלאכער אנטוויקלונג פון דער וועסט.

אגב זיינען שוין די אויסברייטערונג פלענער פון דער סי. פּי. אר. אליין א ביישראַג צו דער אנטוויקלונג און וואוקס פונ'ם לאנד. אויסער וואָס דאָס וועט כאַשעפטיקן א גרויסע צאָל מענשן ביי דער ארבעט, וועט עס עפענען נייע דיסטריקטן און נייע קוואַלן פון רייכטימער. און וועט פארבעסערן די פארקער מיטלען בכלל.

"א חוב"

פון מ. שאַליט

דאָס איז געווען מיט געגויע פינף יאָר צוריק: איך, צוגלייך מיט פיל אנדערע, בין דאַן געקומען קיין ווינניפּעג בייצואוואוינען דאָס גרויס מערקווירדיקע וואונדער פון "קאַראַנאַציע". א גרויסער טייל פון דעם דאַרטיקן אירנטום איז דאַן פאַראַכאַפּט געוואָרן מיט דעם הערלאכן אויפגעלעבטן געדאַנק פון קענינגלאַכקייט... מען האָט דאַן כלומר'שט געקרוינט צוויי שיינע קינדער אָבער, די שמחה איז געווען גרויס ווי פון עפּעס ווירקלאַכעס, דערהויבענעס...

נאָך דער צערעמאָניע אין דעם גרויסן ליכטיקן "רינג" האָבן זיך די מאַסן אוועקגעלאָזן צום בית יתומים הויף, וואו די פאַרוויילונגען האָבן געדאַרפט פאָרקומען. נאַטירלאך, האָב איך זיך אויך נאָכגעשעפּט מיט'ן "קראַוד", האָבנדיק אין געדאַנק ניט אזוי די פאַרוויילונגען, ווי דעם באַזוך פון דעם באַרמטן אנשטאַלט פון וועלכן איך האָב אזויפיל געלעזן און געהערט, נאָר ביז איצט נאָך ניט געזען.

דורכקומענדיק די גוראישע פּאַליציסטן און די אידישע שומרים, וועלכע האָבן באַוואַכט דעם הויף פון דער פּרעכטיקער געביידע ביז איך אריין אין הויף און באַגריסט געוואָרן מיט א הארציקן בייזער פון דעם פאַרוואַלטער, מר. אסאָווסקי....

ער האָט זיך געבייזערט ניט אויף מיר, חלילה, נאָר אויף דעם איינברוך וואָס מען האָט געמאַכט אין זיין אָרדנונג, ווען פרעמדע האָבן באַטראָטן זיין נחלה. ער איז געווען זייער בעדערעכט. די אנקומענדע כוואַליע פון "פלעזשור־זוכער" האָט זיך ווייניק געדעכנט מיט די דער פּיליאַריקער מי וואָס עס האָט געקאָסט איינצוטעלן און פארפלאַנצן יעדע זאַך אויף דעם געהעריקן פּלאַץ, און ווי אימער, ווען מען קומט אויף א פארטיקער זאַך האָט מען זייער ווייניק איינזעעניש ווי שווער דאָס איז אָנגעקומען...

מר. אסאָווסקי איז נאָכהער געווען גאַנץ פריינטלאך צו מיר און האָט מיך ארומגעפירט איבער אלע אָפּטיילונגען פון דעם הויז פון די יתומים. ער האָט מיר געאיינט וואו מען זאַרגט פאר יעדער באַדערפעניש, וואָס די עלטערן פון די פאַרתומ'טע וואָלטן באַראַרפט טאָן וועגן זיי וואָלטן געלעבט; ווי די קינדער ווערן געשפּייזט ריין און רואיק, וואו זיי ווערן געלייענט שלאָפן ציכטיק און ווייך; וואו זיי האָלטן זייערע מלבושים'לאך, שבת'דיקע און וואַכעדיקע; וואו זיי שפּילן זיך, ווי קינדערלאך אין דער מאַמעס היים, פריי און פריילאך, וואו זייערע וועש ווערט געוואַשן אָן פאַרוואורף און עקל... וואו זיי לערנען און דאַוונען און קריגן אויך רפואות צו זייערע קינדערשע שמערצן.... אלעס, אונטער דעם שטענדיקן וואַכעדיקן אויפזיכט פון א העכסט פאַרנינפטיקן אויפפאַסער און זיין פרוי, וועלכע פילן די גרויסע פאַראנטוואָרטלאַכקייט וואָס עס ליגט אויף זיי אין טאָג זיי־ער בעסט צו באַרעכטיקן דעם צוטרויען וואָס מען האָט אויף זיי ארויפגעלייגט און פירן אויס א רייזיקע אַרבעט וואָס זעלטען ווער וואָלט עס אזוי גוט געקאָנט טאָן ווי זיי...

איך האָב דאַן ניט געהאַט קיין געלעגענהייט צו באַשרייבן מיינע אינדרוקן פון דעם באַזוך און האָב עס כמעט ווי ניט געהאַלטן פאר נויטיק, ווייל מיר האָט זיך געדאַכט, אז יעדנס הארץ מוז ליגן אין דעם דאָזיקן אנשטאַלט, וואָס נעמט אריין די פאַראומגלילקלאַכטע קינדער אונזערע, וועלכע ווערן יונגערהייט אָן זייערע טייערסטע פריינט און פאַרזאָרגער אין לעבן..

נאָר אָט זע איך דעם "אידישן וואָרט" מר. אסאָווסקיס טענות צו זיינע ליבע אידן, וועלכע טוען ניט זייערע פליכטן צו די יתומים און לאָזן דעם אנשטאַלט ליידן נויט און פייליכט הונגער. און איך געפין עס אלס א הייליקן חוב צו דערציילן וואָס איך האָב אין דעם דאָזיקן גרויסן הויז געזען, וועגן איך בין דאַרט געווען:

איך האָב דאָרטן געזען קינדער־יתומים, קינדערלאך, וועגן וועלכע עס זיינען געשריבן געוואָרן אזויפיל געבאָטן ניט אַפּאַזן זיי און ניט צו פייניקן. וואַרום... וועל... מיר האָבן א גוטע געלעגענהייט אויסצודריקן אונזער געפיל פון רחמנות אויף א ווירדיקן און זייער באַרעכטיקטן צוועק....

איך האָב דאָרט באַגריפן דעם שרעקלאַכען בילד דאָס קינדערשע הילפלאָזיקייט־וועגן איך האָב געזען צוויי מיידעלאך־שוועסטערלאך זיצנדיק אויף די טרעפּ, קאַנטיק, נאָר וואָס אריינגענומען, און די עלטערע, פון א יאָר זיבן, האָט מיך מיט א ציטערנדיקער שטימעלע געוואָרענט ניט צו טשעפּען די אינגערע, ווייל... "זי האָט ניט קיין מאַמען..."

אין מיינע אויערן האָט געקלונגען די מעלאָדיע פון א הארציקער ליד וואָס א שיינע רייכע מיידל האָט פריער בייטאָג געזונגען אונטער א מגן־דוד אין האַל:

"איך כין א יתומה'לע,
איך האָב ניט קיין היימעלע..."

און מיין הארץ איז באַנאַסן געוואָרן מיט בלוט און מיט טרערן

יאָ, זיי זיינען אונזערע אלעמענס יתומ'לאך און מיר דאַרפן האָבן הערצער פון שטיין צו לאָזן זיי ליידן מער ווי זיי האָבן שוין געליטן...

און זיי וועלן אויסוואַקסן ערלאַכע און נוצלאַכע מענשן, און אונזער הארץ וועט זיך פרייען אויף זיי' קוקנדיק, און מיר וועלן מיט שטאָלץ קאָנען זאָגן דעם אלטן אידישן שפּרוך: "וואויל איז צו אונזער יונגן וואָס האָט ניט פארשעמט אונזער עלטער!"

מען טאָר אויף זיי ניט פארגעסן. דאָס איז אונזער פליכט און אונזער פּריווילעגיע!

די איצטיקע ניט "אנטיסעמיטישע" רעגירונג אין פּוילן און די "מאָדערנ־זאַציע" פון דעם פּוילישן האנדל, באַדראָען אידישע עקזיסטענץ

א געשפּרעך מיט דעם פּוילישן אמבאַסאַדאָר אין אמעריקע, טיטוס פיליפּאָוויץ, אין דעם אמעריקאַנער ראַטגעבער ביי דער פּוילישער רעגירונג, משארלס דיואי

פון י. פאַרסקי

טאָג איין טאָג אויס קומען אָן ידיעות פון פּוילן וועגן דער שרעקלאַכער לאַגע פון די דאָרטיקע אידן. מיר זיינען שוין געוואוינט געוואָרן צו הערן די דאָזיקע טרויעריקע באַריכטן וועגן נויט און הונגער, וועגן די פאַרפאָלגונגען אויף די אינדען אין די מזרח־אייראָפּייאישע לענדער, אָבער דאָס, וואָס קומט איצט פאר אין פּוילן שטעלט מיט זיך פאר א גאַנץ נייע קאַפּיטל פון אידישע ליידן אין פּוילן.

עס איז געווען לייכט צו פּראָטעסטירן און אויפצוואוועקן די עפנטלאַכע מיינונג קעגן אָפּעגע אנטיסעמיטישע פאַרפאָלגונגען, וואָס זיינען פאָרגעקומען אין פּוילן אדער אין אנדערע לענדער. מען האָט גרינג געקאָנט אויפקלערן דער וועלט וועגן די אומגערעכטיקייטן, וואָס ווערן באַגאַנגען קעגן די אידן און מען וואָלט געקאָנט צווינגען דורך א מאָראַלישן דרוק אַז די פאַרפאָלגונגען קעגן די אידן זאָלן אָפּגעגעשטעלט ווערן.

אָבער די איצטיקע ליידן פון די אידן אין פּוילן טראָגן א גאַנץ אנדערן כאַראַקטער, כאָטש אין תמצית איז זייער איצטיקע לאַגע פיל ערגער, ווי פריער, ווען דער אנטיסעמיטיזם איז ארויסגעטראָטן אָפן, איז אָבער שווערער צו באַקעמפן דעם איצטיקן צושטאַנד.

ווארום די איצטיקע ליידן פון די אידן אין פּוילן זיינען א רעזולטאַט פון דער עקאָנאָמישער פּאָליטיק פון דער רעגירונג, מען קאָן ניט קומען צו דער רעגירונג מיט באַאמטער קומט צו צו א אידישער אלמנה, וואָס האָט א "קרעמעל" פון שפּייז, און פאַרדערט 200 זלאָטעס פאר רעגירונגס שטייערן. דער ווערט פון גאַנצן ביסל שפּייז אין אָבער איז קרעמל בלויז 15 זלאָטעס. נעמט דער שטייער באַאמטער צו די קישנס פון בעט און פאַרקויפט זיי, כדי איינצוקאַסירן א פאר זלאָטעס צו דער קען דו שטייערן, וואָס די אידישע "סוחר־טע" איז שולדיק דער רעגירונג.

דאָס איז בלויז א טראָפּן פון דעם ים מיט שרעקלאַכע ידיעות, וואָס קומען אָן פון פּוילן. און וועגן מען קומט מיט טעמעס צו די אָפיציעלע פאַרשטייער פון דער פּוילישער רעגירונג, האָבן זיי א פאַרטיקן ענטפער: "מען מוז מאָדערניזירן די פּוילישע אינדוסטריע און האַנדל. מען מוז בערגענומען: די פאַבריקן, בלויז א פאר מיטגיין מיט דער צייט און שאַפן גרויסע אונטערנעמונגען, כדי צו קאָנען קאָנקורירן מיט אויסלאַנד. אי, אז דערפון ליידן א צאָל קליינע אידישע סוחרים אָדער בעלי מלאכות, וואָס קאָן מען זיך דאָן העלפן."

כמעט מיט די זעלבע ווערטער האָבן זיך באַנוצט די צוויי וויכטיקע פאַרשטייער פון פּוילן, דער פּוילישער אמבאַסאַדאָר אין אמעריקע, מר. טיטוס פיליפּאָוויץ, און דער אמעריקאַנער בעל יועץ ביי דער פּוילישער רעגירונג, מר. טשארלס דיואי, וועגן איך האָב זיי געפרעגט די מיינונג וועגן דער איצטיקער לאַגע פון די אידן אין פּוילן.

"די פּוילישע אינדוסטריע און האַנדל האָבן נאָך צוריקגעשטאַנענע מעטאָדן, מען מוז זיי מאָדערניזירן. מען מוז קאָנצענטרירן די פּראָדוקציע. און דעם האַנדל, כדי צו קאָנען קאָנקורירן מיט'ן אויסלענדישן מאַרק. אויב דערפון ליידן די קליינע סוחרים און פאַרמיטלער — וועלכע זיינען צופעליק אידן — קאָנען מיר זיך ניט העלפן. מיר קאָנען דאָך ניט צוליב דעם אָפּשטעלן דעם פּראָגרעס פון אונזער לאנד".

אזוי האָט צו מיר געזאָגט דער פּוילישער אמבאַסאַדאָר אין אמעריקע, פאַרווערדיק, אז די פּוילישע רעגירונג איז בשום אופן ניט אנטיסעמיטיש; און אז די עקאָנאָמישע ליידן פון די אידישע סוחרים אין פּוילן זיינען בלויז א צופאַל, ווייל זיי שטעלן מיט זיך פאַר דעם גרעסטן טייל פון די קליין־הענדלער.

הער פיליפּאָוויץ האָט קאַטעגאָריש געלייקענט, אז די נייע עקאָנאָמישע פאָליטיק אין פּוילן האָט צו טאָן מיט געוויסע אבזיכטן פון דער רעגירונג אנטקעגן די אידן.

דאָס, וואָס אידן ווערן ארויסגעשיקט פון די פאַבריקן, ווען זיי ווערן איבערגענומען פון די אינדוסטריע דורך דער רעגירונג, איז אויך ניט קיין רעזולטאַט פון אנטיסעמיטיזם, נאָר גאָר פאַרקערט. דער פּוילישער אמבאַסאַדאָר באַגרינדעט דאָס אזוי:

"ווילט איר דען ניט אליין, אז עס זאָלן אויסגעמישט ווערן ניט־אידישע מיט אידישע ארבעטער, אזוי, אז דער ריס צווישן ביידע פעלקער, זאָל פאַרקלענערט ווערן? אָט דאָס איז אונזער כוונה, ווען מיר שיקן אריין פּוילישע ארבעטער אין די ביז איצט ריין אידישע פאַבריקן".

מיר הערן אָבער גאָרניט ווען דעם, אז אזא אינטערנאַציאָנאַליזירונג" זאָל אויך פאַרקומען אין די פאַבריקן וואו עס אַרבעטן בלויז ניט אידישע ארבעטער.

אויך מר. דיואי, דער אמעריקאַנער בעל יועץ ביי דער פּוילישער רעגירונג, וועלכער ווערט באַטאָנט, אלס א גרויסער אוטאָריטעט אין עקאָנאָמישע ענינים אין בכלל אין מזרח־אייראָפּע, אויך ער ווייסט קיין רעזולטאַט פון אנטיסעמיטיזם, נאָר גאָר פאַרקערט. דער פּוילישער אמבאַסאַדאָר באַגרינדעט דאָס אזוי:

"ווילט איר דען ניט אליין, אז עס זאָלן אויסגעמישט ווערן ניט־אידישע מיט אידישע ארבעטער, אזוי, אז דער ריס צווישן ביידע פעלקער, זאָל פאַרקלענערט ווערן? אָט דאָס איז אונזער כוונה, ווען מיר שיקן אריין פּוילישע ארבעטער אין די ביז איצט ריין אידישע פאַבריקן".

מיר הערן אָבער גאָרניט ווען דעם, אז אזא אינטערנאַציאָנאַליזירונג" זאָל אויך פאַרקומען אין די פאַבריקן וואו עס ארבעטן בלויז ניט אידישע ארבעטער.

אויך מר. דיואי, דער אמעריקאַנער בעל יועץ ביי דער פּוילישער רעגירונג, וועלכער ווערט באַטאָנט, אלס א גרויסער אוטאָריטעט אין עקאָנאָמישע ענינים אין בכלל אין מזרח־אייראָפּע, אויך ער ווייסט קיין רעזולטאַט פון אנטיסעמיטיזם, נאָר גאָר פאַרקערט. דער פּוילישער אמבאַסאַדאָר באַגרינדעט דאָס אזוי:

אַדרבא, מר. דיואי האַלט — פונקט אזוי ווי דער פּוילישער אמבאַסאַדאָר, — אז די איצטיקע פּוילישע רעגירונג איז ווייט פון אנטיסעמיטיזם. אויך גלויבט ער, אז די ליידן פון די אידישע סוחרים זיינען א רעזולטאַט פון דער קאָנצענטראַציע פון דער האַנדלס אונטערנעמונגען אין פּוילן, און אז דאָס איז אן אומפאַרמייד־לאכער איבל.

אָבער, מערקווירדיק, מר. דיואי, ווייסט גאָרניט, אז די ארויסגעשטויסענע אידישע סוחרים און בעלי־מלאכות קריגן ניט קיין מעגלאַכקייט זיך אריינצופאַסן אין נייע מעטאָדן; אז אידישע ארבעטער ווערן ארויסגעשטויסן פון די פאַבריקן; אז אידישע ארבעטער ווערן ניט אָנגעשטעלט ביי די שטאַטישע אינדוסטריע־אונטערנעמונגען; אז אין ווייס אויך דאָס אלס א פאַר־דעם געדאַנק, אז אין פּוילן זיינען בלויז א